

Ura za uro minéva. Tudi pólunoč je užé minula. Mesece se prikaže na nebu in razlije svojo svitlobo po temnem gozdu. Ali bo naš popotnik brez vse nevarnosti dospél iz tolovajskega gozda? Zdi se mu, da je nevarnost to noč zanj minula. Batí se mu ni ničesa. Takó se zdi le njemu, pogumnemu mladeniču, ki ne vé, da se nam ni ponašati z nočjo pred jutrom.

Zdajci pride popotnik do neke goličave v gozdu, kjer je bilo mnogo štorov posekanega gozdnega drevja. Do tega kraja prišedši, popotnik — ni bil več sam. Čuden, visok človek mu stopi na pot. Kdo bi to bil in kaj hoče od njega? Odveč bi bila vsa vprašanja, gola sablja v pestéh tujega človeka nam kaže silovitega tolovaja.

„Denar ali življenje!“ izpregovori tolovaj z odločnim in resnobnim glasom.

Mladi popotnik obstoji in prevdarja. Lasjé mu vstajajo na glavi in kri se mu trdí v žilah, misli se mu križem motajo, a roka, kakor bi bila odrevenela, ne more se staviti v bran predrznemu tolovaju. Vsak upor bila bi neumnost. Hitro si odpaše úsnijen pas z denarji in ga podá tolovaju, rekoč: „Na, vzemi, kajti močnejši si od mene!“

Tolovaj vzame denarje in hoče izginiti v goščavo Bakonjskega gozda.

„Stoj!“ zavpije popotnik, „in izpolni mi samo jedno željo, za katero te prosim.“

„In ta tvoja želja bi bila?“ vpraša tolovaj.

„Da mi odsečeš jeden ud na mezinco leve roke,“ odgovori popotnik.

„To bi bilo zoper postavo in gozdno pravico,“ odvrne mu tolovaj; „mi tolovaji udarimo samo tacega, kateri se brani pred našo roko.“

„Dobro!“ reče popotnik, „ali meni izpolni željo, za katero te prosim. Glej, denar, ki sem ti ga dal, ni moj; in ako pridem z zdravo kožo domóv, rekli bodo, da sem jaz tat, ki sem izneveril denarje; a pol prsta na mojej roki ohrani mi pošteno imé.“

„To je pametno od tebe,“ reče tolovaj, „in tvoja volja naj se ti izide.“

Popotnik položi mezinco leve roke na bližnji štor, tolovaj zavihí sabljo in vseka z vso svojo močjo v — les.

„Takó,“ zavpije popotnik, „zdaj imava obá enako orožje!“ To rekši, skoči kakor lev tolovaju na prsi, in predno je mogel tolovaj sabljo iz štora izdreti, premagal ga je pogumni mladenič.

Štirinajst dni pozneje je bila v bližnjem mestu velika druhal ljudi. Mej množico radovednega ljudstva so peljali silovitega tolovaja in štirinajst njegovih tovarišev na morišče, da se izpolni postava, ki pravi: glavo za glavo. In takó je bilo konec grozovitemu tolovaju, ki se je zval na imé: Rossa Szándor.

A. J.

Učeni zajec.

Pripoveduje se, da je kmet Žiróvnik od sv. Duha pri Loki po smrti bil izpremenjen v zajca za pokoro svojih grehov. Drugače je hodil vse po začje, samó kakšno pisano ptičeje peró si je vedno še vtikal rad za úho. Premetèn je tudi bil, kakor poprej, dokler je mej ljudmí plašč nosil z rudéčo pólakó. Prigodilo se je, da ta zajec nekđaj pride k levu, svojemu

kralju, in reče: „gospod moj presvítli! hodil sem gôri na Janjčem v najvišje učilnice, kar jih je na zemlji, ter potrôšil z ukom vse, kar sem koli imel. Zdaj sem učen, a tudi ubog. Prosim, daj mi ali káko službico ali pokojnínico ali čakarinico ali kake drugačne „tikeljmênze,“ da mi bode ob čem živeti; kajti učenih mož, posebno jezičnikov in pravdoznancev, kralj tudi potrebuje.“ Lev odgovori: „prav si dejál; a poprej te hočem izkusiti, če si res kaj učen, ter kde si hodil v učilnico. Oprti košek, deni brašna vanj ter vzemi palico in pojdi z menój v gozd!“ Po šumi idoča ugledata lovca, ki je držal napéto puško in hotel ustreliti ali medveda ali morebiti lisico, katera sta bila oba nekdé blizu vkupe. Lisica je zbežala, premišljeno tekáje sem ter tja, a medved je upal v jedíno svojo moč ter mislil, da lovca ž njo lahko raztrga, in zató se je vanj zakadil. Hitri lovec takój vzproži puško, in medveda v srce ustrelí do smrti. Zdaj lev izpregovori zajcu: „zlóži mi o tem pésenco, da zvem, če res kaj znaš, ali ne.“ Mahoma zajec izuame knjizico ter zapiše vánjo:

Môčno teló je slaba korist,
Kadar te zgrabi smrt za obist.

Lev je pésenco pohvalil, ker mu je bila jako po godi. Odpótita se dalje in prideta skôraj do gospóda, kateri je imel dva hlapca. Kar je gospod rekel prvemu izmej njíju, ta je stvóril vse, a kar je vélel družemu, nij hotel stvoriti, nego preklinal je gospodarja in jezično odgovarjal. Zatorej ga je dal gospod krepko pretepstí in potem zapodítí. Zdaj lev zopet reče zajcu: „zlóži mi pésenco tudi o tem, če moreš.“ Mahoma zajec izuame knjizico ter zapiše vánjo:

Poslušaj ter móli in drži se déla,
Ne bode te grba od pálic boléla.

Lev je zeló pohvalil i to pésenco. Potem prideta v neko vas, kder najdeta kmeta, v jarem vprezajóčega dva vola in privezujóčega véhet (pušelj) sena vsacemu na svojo glávo, ker je ménil iti orát. Jeden vol je rad nesel na glavi seno, a drugi je odréšal, mrmrál in rekel gospodarju: „čemú so te bílke sena? Kaj bi to, ki ne more nasítiti vola niti mu trebuha napolniti! Nehčem!“ Kadar je pôlu dné zazvónilo, kmetič najprvo dá vólu sena, da bi se napasel, ter i sam potlej séde v črešnjevo senco in pojúžina, kar si je bil prinesel z dómu na njivo. Razumni vol se je z repom veselo branil muham ter seno hrôbil, a njega tovariš lačen gledal; vender je bil prisiljen tudi on, brazde rezati do mraka, a poginil je od gládi, kadar je bilo oranje v kraji. Lev zajcu velí: „stvóri mi pésenco tudi o tem!“ Zajec mahoma izuame knjizico ter zapiše vánjo:

Poginil je, ker ní védel, volíh,
Da bolje je nékaj, nego lí nič.

Lev zdaj reče zajcu: „dovolj znaš, ter vidim rés, da te je bilo skrb uka; zatorej bodeš od mene vsako léto dobival po toliko plače, po kolikor je imajo najboljše gospodične učiteljice na kmetih.